

Міністерство освіти і науки України
Державна наукова установа «Інститут модернізації змісту освіти»
Департамент науки і освіти Харківської обласної військової адміністрації
Національна академія педагогічних наук України
Північно-Східний науковий центр Національної академії наук
України і Міністерства освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди (Україна),
кафедра освітології та інноваційної педагогіки
Київський національний університет імені Тараса Шевченка (Україна)
Навчально-науковий інститут публічного управління та державної служби (Україна)
Кардіфський університет Метрополітан (Велика Британія)
Вестмінстерський університет (Велика Британія)
Європейський інститут безперервної освіти (Словацька Республіка)
Педагогічний інститут Чендуського університету (Китайська Народна Республіка)
Університет імені Неджметтіна Ербакана (Туреччина)
Інститут публічного адміністрування при Університеті Миколаша Ромеріса (Литва)
Центр музично-освітньої майстерності (Париж, Франція)

МАТЕРІАЛИ

**VII Міжнародної науково-практичної конференції
«ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ
ВИЩОЇ І СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ СУЧАСНИХ
ВИКЛИКІВ: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА»
«PSYCHOLOGICAL AND PEDAGOGICAL PROBLEMS OF
HIGHER AND SECONDARY EDUCATION IN THE CONDITIONS
OF MODERN CHALLENGES: THEORY AND PRACTICE»
(м. Харків, 16 – 18 березня 2023 року)**

**Харків
2023**

ББК 74.58+74.20+88.40+88.840

УДК 37.013.77:[378+373.5]

П86

Редакційна колегія:

Білик В. М. – к-т пед. наук, доцент кафедри кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди

Кін О. М. – д-р пед. наук, доцент кафедри кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди

Лупаренко С. Є. – д-р пед. наук, професор, професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Попова О. В. – д-р пед. наук, професор, професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Ткачова Н. О. – д-р пед. наук, професор, професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Штефан Л. А. – д-р пед. наук, професор, професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Якімова М. Е. – д-р пед. наук, професор, професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди

Затверджено редакційно-видавничою радою

Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди

(протокол № 5 від 18.05 2023 року)

Психолого-педагогічні проблеми вищої і середньої освіти в умовах сучасних викликів: теорія і практика : матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції (Харків, 16–18 березня 2023 р.) / Харк. нац. пед. ун-т імені Г. С. Сковороди. 1162 с.

У збірнику відображено психолого-педагогічні проблеми вищої і середньої школи в умовах сучасних викликів. Він містить результати досліджень учених, викладачів, учителів, наукові пошуки докторантів, аспірантів, студентів з питань розвитку педагогічної науки й освіти, психолого-педагогічних аспектів інклюзивної освіти, організації дистанційного навчання, реалізації інноваційних технологій, розвитку обдарованої особистості в сучасному освітньому середовищі, професійної підготовки фахівця а також сучасних проблем порівняльної педагогіки.

Матеріали стануть у нагоді науковцям, докторантам, аспірантам, викладачам, магістрам і студентам вищих закладів освіти, практичним працівникам у галузі освіти.

© Харківський національний
педагогічний університет імені
Г. С. Сковороди, 2023

Нессонова М. М., Кудрявцева Т. О, Бурлака І. С.	
Актуальні питання фундаментальної підготовки майбутніх лікарів в умовах сьогодення.....	521
Павелків О. М., Вітковська К. О.	
Структурні компоненти готовності майбутніх вчителів початкової школи до інноваційної діяльності.....	525
Павелків О. М., Котух І. Я.	
Особливості розвитку творчих здібностей молодших школярів.....	528
Павелків О. М., Мельничук Л. Ю.	
Сутність поняття наступності у вихованні здорового способу життя дошкільників і молодших школярів.....	530
Петренко О. Б.	
Подієвий підхід у вихованні учнів у Новій українській школі.....	533
Петренко О. Б., Рижук О. С.	
Формування кроскультурних цінностей у дітей молодшого шкільного віку як педагогічна проблема.....	536
Підсосонна О. В., Бірюк Л. Я.	
Складники моделі формування наскрізних умінь молодших школярів на уроках інтегрованого курсу «Я досліджую світ».....	539
Плугіна А. П.	
Формування пізнавального інтересу в молодших школярів засобами інформаційно-комунікаційних технологій.....	541
Пономаренко Т. І.	
Сучасні психотехнології формування професійних компетентностей у майбутніх психологів.....	544
Правник Н. С., Пустовіт Г. П.	
Особливості організації краєзнавчої роботи в початковій школі.....	547
Прокопчук Н. Я., Пустовіт Г. П.	
Проблема «важких» дітей у педагогічній спадщині В. О. Сухомлинського.....	551
Пронь О. В.	
Інновації в освіті як умова формування творчого розвитку особистості.....	555
Пустовіт Г. П., Бабич А. Я.	
Сучасні методи виховання емоційної культури молодших школярів у закладах позашкільної освіти.....	557
Пустовіт Г. П., Спасіба А. С.	
Підготовка майбутніх учителів початкової школи до соціалізації учнів у процесі моделювання педагогічних ситуацій.....	559
Пустовіт Г. П., Філатова М. С.	
Форми та методи формування в учнів початкової школи знань про пожежну безпеку у виховній позакласній роботі.....	563
Рагірна Ж. М., Репетун А. К.	
Професійна ідентичність іноземця – майбутнього фахівця медичного профілю: специфіка формування та суперечності.....	568

виникнення загорання або пожежі; алгоритм дій у разі задимлення приміщення; порядок дій, якщо загорівся одяг; евакуація з приміщення.

Отже, вибрані та обґрунтовані нами методи: бесіда, екскурсія до місцевих пожежних частин, навчальна евакуація, ігрові вправи та тренінги з відпрацювання пожежонебезпечних ситуацій є найбільш ефективними для формування в учнів початкової школи знань, умінь і навичок з основ пожежної безпеки, що охоплює оновлений теоретичний зміст про пожежну безпеку та комплекс методичних рекомендацій для вчителів і батьків. Дієвість цих форм і методів може забезпечуватися в усіх випадках пожежонебезпечних ситуацій, пов'язаних із будь-яким видом за складністю загорань чи пожеж, що передбачає однотипний порядок дій, у чому і полягає їх цінність.

ПРОФЕСІЙНА ІДЕНТИЧНІСТЬ ІНОЗЕМЦЯ – МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ МЕДИЧНОГО ПРОФІЛЮ: СПЕЦИФІКА ФОРМУВАННЯ ТА СУПЕРЕЧНОСТІ

Рагіна Ж. М.

кандидат педагогічних наук, доцент, декан І міжнародного факультету,
Запорізький державний медичний університет,
м. Запоріжжя, Україна

Репетун А. К.

викладач кафедри мовної підготовки,
Запорізький державний медичний університет
м. Запоріжжя, Україна

Сучасні умови глобалізації ринку трудових ресурсів, невідомий технічний прогрес та впровадження інновацій висувають нові вимоги до розвитку інтелектуального й творчого потенціалу сучасного фахівця. У свою чергу, інтелектуальні та творчі ресурси можуть ставати передумовами для більш ефективної діяльності за умови продуктивного особистісного розвитку під час опанування професією.

Здатність та вміння ефективно вирішувати практичні завдання професійного характеру пов'язують із наявністю сформованої комплексної системи низки компетенцій, адаптивною гнучкістю, здатністю до створення і впровадження інновацій під час здійснення професійної діяльності, аналізом та узагальненням існуючої інформації, швидким опануванням необхідних знань, здатністю до самоосвіти протягом життя та професійної діяльності. Означені когнітивні параметри безпосередньо мають вплив на таку динамічну характеристику особистості, як ідентичність, зокрема, професійну ідентичність. Усе це зумовлює потребу в додатковому та всебічному вивченні окресленого питання.

Слід зазначити, що вивченню та аналізу поняття «ідентичність» присвячено численні дослідження вітчизняних та закордонних учених, методистів, психологів (А. Адлер, Х. Беккер, Е. Еріксон, Н. Старинська, Дж. Тернер та ін.). Аналіз наукових праць із досліджуваної проблеми засвідчив розбіжності в поглядах

дослідників на процес формування професійної ідентичності, відсутність єдності у визначенні умов та заходів, спрямованих на формування професійної ідентичності особистості в закладах вищої освіти.

Аналіз науково-методичної літератури також дав підстави свідчити, що становлення професійної ідентичності майбутніх лікарів, зокрема іноземців, є однією з проблем загальної категорії ідентичності в сучасній педагогіці та психології, саме тому доцільно ідентичність розглядати в ціннісно-змістовому та мотиваційному аспектах. Окрім того, наукова розвідка дала змогу виокремити ще одну з причин підвищення інтересу науковців до формування професійної ідентичності фахівців: у процесі професіоналізації студентів можливі кризові стани, пов'язані з різними причинами, студенти іноді протидіють змінам усталених норм, звичок, поглядів на професію, самих себе [3]. І тоді засобом захисту стає зневіра у змінах навколишнього середовища, обраному закладі вищої освіти, майбутньої професії тощо. Особливо це стосується іноземних студентів, які опановують медицину в українських ЗВО.

Основою дослідження питання професійної ідентичності є визначення понятійного апарату. Для розкриття суті поняття «професійна ідентичність» зазвичай спираються на поняття «професія», «професійне самовизначення», «професійна обізнаність».

Питання становлення професійної ідентичності студентів закладів вищої освіти, зокрема медичного профілю, досліджували М. Абдуллаєва, Г. Гарбузова, О. Єрмолаєва, У. Родигіна, Л. Романишина, В. Шахов, Л. Шнейдер та ін. Науковці визначили етапи становлення професійної ідентичності, розглядали її як інтегративне поняття, де поєднуються когнітивні, мотиваційні та ціннісні характеристики особистості, що забезпечують її орієнтацію в професійній спільноті, соціальному оточенні та обраній діяльності. Дослідниками було встановлено, що сформована професійна ідентичність забезпечує реалізацію особистісного потенціалу фахівця в професійній діяльності, а також надає можливість прогнозувати наслідки професійного вибору й окреслює перспективи становлення фахівця.

Л. Шнейдер обґрунтувала концепцію професійної ідентичності, згідно з якою становлення останньої здійснюється в межах професії. Поняття «професія» змістовно характеризує професійну ідентичність, виокремлює базові засади її формування [1].

Серед найактуальніших векторів подальшого аналізу означеної проблеми є обґрунтування наукових підходів до використання інноваційних та інформаційних технологій для формування професійної ідентичності іноземців – майбутніх фахівців медичного профілю, що ще не було предметом окремого дослідження.

Упровадження інновацій в освітній процес підготовки іноземців – майбутніх фахівців медичного профілю пояснюється низкою труднощів і недоліків традиційної технології навчання, а саме: недостатнє задоволення потреби в дієво-практичній готовності майбутніх медиків до самопізнання, усвідомлення власних потреб, можливостей, професійних інтересів і цінностей; недостатнє створення позитивних образів і перспектив професійного й особистісного майбутнього та

постановки цілей для підтримки і розвитку образу «Я»; фрагментарний характер застосування педагогічних інноваційних технологій у професійній підготовці майбутніх іноземних фахівців медичного профілю [2].

Вивчення теоретичних напрацювань дослідників із проблем формування професійної ідентичності, узагальнення практичного досвіду навчання студентів у медичних ЗВО сприяло виявленню низки *суперечностей* між:

- світовими тенденціями оновлення вищої медичної освіти, потребою її цілеспрямованого реформування в Україні шляхом реалізації інноваційно-технологічних підходів до професійної підготовки іноземних студентів, що забезпечується сучасною системою підготовки іноземців – майбутніх медиків у медичних ЗВО, і домінуванням традиційного навчання;

- об'єктивно зростаючою потребою сучасного суспільства у кваліфікованих лікарях, які ідентифікують себе з майбутньою професією, та недостатнім рівнем сформованості професійної ідентичності випускників-іноземців медичних ЗВО;

- необхідністю актуалізації іноземними студентами перспектив власного професійного становлення на основі професійної самоідентифікації та несформованими вміннями майбутніх фахівців-іноземців медичного профілю визначати нові професійні цілі, а для їх реалізації – проектувати, конструювати й апробувати оптимальні способи професійної діяльності з використанням засобів інформаційних технологій;

- потребою в реалізації сучасних підходів до інформатизації навчального процесу професійної підготовки майбутніх фахівців-іноземців медичного профілю і відсутністю цілісної системи формування їхньої професійної ідентичності засобами інформаційних технологій.

Отже, відповідно до означених суперечностей об'єктивно вбачається потреба у створенні системи формування професійної ідентичності іноземців – майбутніх медиків, у якій би поєднувалися традиційні підходи до процесу навчання й педагогічні інновації з використанням засобів інформаційних технологій. Сформована професійна ідентичність під час підготовки студентів у ЗВО запобігає їх розчаруванню в майбутній професії, забезпечує відчуття стабільності в обраній професії, дає можливість уявляти перспективи подальшого професійного розвитку фахівця.

Список використаних джерел

1. Романишина О. Я. Основні чинники і концепції формування професійної ідентичності студентів у процесі навчання у ВНЗ. *Наукові записки Чернівецького університету. Сер.: Педагогіка і психологія.* 2015. Вип. 748. С. 136-142.

2. Старинська Н. В. Адаптаційний потенціал як чинник професійної саморералізації особистості. *Психологія: реальність та перспективи.* 2017. Вип. 8. С.259-263.

3. Шахов В. В. Професійна ідентичність майбутнього психолога як складова його професійної самосвідомості. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету. Серія: Педагогіка і психологія.* 2018. Вип. 53. С.238-244.